

## LA DOCÈNCIA JURILINGÜÍSTICA A LES UNIVERSITATS DELS PAÏSOS CATALANS

Josep M. Mestres\*

### Resum

La docència universitària de la redacció jurídica i administrativa en llengua catalana és clarament insuficient a la vista de les dades que faciliten les universitats dels Països Catalans en els plans docents dels graus i els postgraus en dret que ofereixen públicament. La poca atenció que es presta, en general, en totes les carreres universitàries pel que a fa a les eines lingüístiques necessàries per a una redacció correcta i elegant en les especialitats respectives pot esdevenir dramàtica en una formació com la jurídica, en què la paraula pot esdevenir llei i àdhuc pot alliberar o condemnar una persona.

Paraules clau: docència universitària; jurilingüística; redacció jurídica; redacció de documents; llenguatge jurídic; llenguatge administratiu.

## JURILINGUISTIC TEACHING AT CATALAN COUNTRIES UNIVERSITIES

### Abstract

*University teaching of Catalan legal and administrative writing is clearly insufficient in view of the data provided by the teaching plans of undergraduate and postgraduate university courses in law offered publicly in the Catalan Countries. The little attention given, in general, to the language tools that are necessary to write in a correct and elegant style in all the different areas may become dramatic in legal academic training since words can become law and release or condemn a person.*

*Keywords: university teaching; jurilinguistics; legal writing; documents writing; legal language; administrative language.*

---

\* Josep M. Mestres i Serra, doctor en lingüística aplicada, cap del Servei de Correcció Lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans i professor de redacció jurídica i documental a la Facultat de Dret de la Universitat Pompeu Fabra, [jmestres@iec.cat](mailto:jmestres@iec.cat)

Article rebut el 28.02.2016

**Citació recomanada:** MESTRES I SERRA, Josep M. «La docència jurilingüística a les universitats dels Països Catalans», *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, núm. 66, 2016, p. 239-260, DOI: [10.2436/rid.i66.2016.2795](https://doi.org/10.2436/rid.i66.2016.2795).

## **Sumari**

- 1 Introducció
- 2 L'ensenyament de la redacció jurídica a la Universitat Pompeu Fabra
- 3 La docència en llenguatge juridicoadministratiu arreu dels Països Catalans
  - 3.1 La formació jurilingüística al Principat de Catalunya
  - 3.2 La formació jurilingüística al País Valencià
  - 3.3 La formació jurilingüística a les Illes Balears
  - 3.4 La formació jurilingüística al Principat d'Andorra
  - 3.5 La formació jurilingüística a la Catalunya del Nord
  - 3.6 La formació jurilingüística a l'Alguer
- 4 Sis conclusions o inconvenients i tres propostes
- 5 Referències bibliogràfiques
- 6 Annex I: «Classificació dels graus en dret (curs 2015-2016)»
- 7 Annex II: «Classificació dels màsters i postgraus en dret (curs 2015-2016)»

## 1 Introducció

Des del 1986, tot i que d'una manera discontinua, m'he dedicat a l'ensenyament del llenguatge juridicoadministratiu (d'ara endavant, LJA) i d'altres aspectes de la jurilingüística<sup>1</sup> (com ara traducció i redacció) en àmbits universitaris (Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Pompeu Fabra i Facultat de Dret de la mateixa universitat), de l'Administració (Escola d'Administració Pública de Catalunya i Centre de Normalització Lingüística de Lleida) i d'institucions privades (Òmnium Cultural, Col·legi d'Advocats de Vic i Institut d'Estudis Catalans). Actualment imparteixo l'assignatura de redacció jurídica i documental (part lingüística - català) en el grau en dret de la Universitat Pompeu Fabra, de Barcelona.

Tots aquests anys m'he fet un tip de ressaltar —com molts col·legues docents del ram— les qualitats fonamentals que hauria de tenir aquest llenguatge: claredat, precisió, formalitat, una certa impersonalitat, igualtat i simplicitat. Per bé que és veritat que algunes coses han millorat des dels anys vuitanta del segle passat (tenim formularis més entenedors i fàcils d'emplenar que, a llur torn, confereixen més seguretat jurídica als ciutadans; aquests documents són més igualitaris en el tracte; etc.), encara som lluny d'aquella versió idealitzada que ens en vam fer quan ens imaginàvem que, amb l'aprofundiment de l'autonomia política —en el cas de l'Estat espanyol— i una formació puntual personalitzada, tots els funcionaris serien capaços de redactar amb correcció lingüística i jurídica.

És cert que ara disposem d'una bibliografia de consulta abundant en LJA, incloent-hi diverses eines en línia tant pel que fa a diccionaris (p. ex., el *Diccionari jurídic* de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, i el cercador terminològic de *Terminologia jurídica*, del Comitè Terminològic de Dret) com pel que fa a models de documents (p. ex., el *Manual de documentació administrativa* de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua) i a manuals (p. ex., *Curs de llenguatge jurídic* del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya i el *Llibre d'estil del Govern de les Illes Balears*). Tanmateix, ens hem adonat que tots aquests recursos exigeixen una formació global prèvia quant a l'ús i l'aplicació. I aquí és on no ens n'hem acabat de sortir, malgrat els cursos i cursets que s'organitzen anualment arreu del domini lingüístic.

És evident que no és el mateix tenir un coneixement passiu de l'LJA i saber redactar quatre frases per a escriure una carta o una sol·licitud amb una mínima correcció, que dominar la redacció jurídica per a compondre una demanda o una sentència. Els programes de la major part de cursos que he pogut consultar per Internet tenen la finalitat que l'usuari o usuària adquireixi les competències necessàries en el primer bloc de coneixements esmentat, però no n'he vist cap que realment habiliti per a adquirir les competències del segon bloc.

En tot aquest temps, he pogut comprovar, amb preocupació, que les nostres promocions de lletrats arriben, en general, al final de llurs estudis universitaris amb una formació no prou consolidada en una eina fonamental per a llur desenvolupament professional com és la redacció jurídica. Els millors alumnes que han anat passant per les meves classes han confirmat aquesta impressió quan, al final de cada curs, m'han demanat —de vegades, més d'una persona— si no hi havia cap formació complementària més i àdhuc més exhaustiva en aquesta pràctica que els haurà d'acompanyar durant tota la vida professional.

No cal dir que saber-se expressar amb fluïdesa i claredat —per escrit, i també oralment— és elemental i essencial per a totes les especialitats professionals; però si n'hi ha cap en què aquests dots poden tenir més transcendència, és en el dret, en què la paraula té conseqüències legals. Per a acabar-ho d'adobar, actualment no n'hi ha prou de dominar un idioma, sinó que, com a mínim, cal saber-se expressar correctament en tres: català, espanyol i anglès.

Aquesta qüestió em preocupa profundament des de fa temps, i vaig voler aprofitar l'avinentesa que el meu estimat col·lega i amic Carles Duarte em va suggerir, a mitjan 2014, que canalitzés aquesta inquietud en forma d'article i que, si s'esqueia, formulés alguna mena de proposta per a reeixir d'aquest destret.

## 2 L'ensenyament de la redacció jurídica a la Universitat Pompeu Fabra

Amb relació a la docència que exerceixo actualment, he de dir que la Universitat Pompeu Fabra (UPF), de Barcelona, és una universitat per la qual sento un afecte especial per l'esperit fundacional amb què fou creada, com a centre universitari públic de Catalunya batejat amb el nom del Mestre, el 18 de juny de 1990 i perquè m'hi vaig doctorar en lingüística aplicada l'any 2006. Malauradament, he de reconèixer que, a

1. La *jurilingüística* (terme proposat, entre altres autors, per Jean-Claude Gémard l'any 2005) estudia l'evolució, les característiques —com ara el vocabulari, la sintaxi i la semàntica— i l'ús de la llengua jurídica; endemés, utilitza mètodes estadístics per a completar l'estructura de la llengua jurídica i del dret mateix a partir d'altres fonts d'informació. Això no obsta perquè es pugui continuar anomenant *llenguatge juridicoadministratiu* o *llenguatge administratiu i jurídic* la varietat lingüística diatècnica que s'empra en l'àmbit del dret, que fa part d'aquesta nova disciplina.

parer meu, no ha assolit fins ara, pel que fa a la redacció jurídica, el nivell de qualitat que considero que hauria de tenir el grau de dret, tal com he pogut comprovar en el buidatge dels graus de dret dels centres universitaris dels Països Catalans. El fet que hagi estat qualificada com a campus d'excel·lència internacional pel Ministeri d'Educació espanyol i que el grau en dret hagi obtingut el segell d'acreditació AQU25004 com a garantia de qualitat de les titulacions, però no sembla que en l'atorgament d'aquesta darrera distinció s'hagi tingut prou en compte la necessitat d'oferir una formació suficient en redacció jurídica o, si més no, que se n'hagi reconegut la transcendència.

Un fet potser anecdòtic d'aquesta situació —però que podria ser simptomàtic— és que, en l'*Informe de seguiment del grau en dret (2012)*, publicat per la UPF el mes de febrer de l'any 2013 (l'últim que ha aparegut fins ara), ni tan sols s'esmenta l'assignatura de redacció jurídica i documental entre les trenta-una assignatures optatives que compara (p. 7 de l'informe). La llista d'optatives que recull aquest informe no és exhaustiva, puix que n'hi ha setanta; però si ens fixem en les sis optatives transversals comparades (n'hi ha onze en el pla docent —entre les quals s'inclou la redacció jurídica i documental—), cap d'elles no és la redacció jurídica i documental, com si no fos prou important, per a ésser consignada en aquesta llista.

D'altra banda, com hem dit més amunt, aquesta assignatura es pot seguir en tres llengües diferents: català, espanyol i anglès, i això fa que, en la pràctica, hom esperi que un terç de cada promoció, com a màxim, pugui rebre aquesta mínima formació jurilingüística en llengua catalana.

L'assignatura de redacció jurídica i documental (part lingüística - català) és impartida conjuntament pel notari arenyenc Albert Domingo i Castellà i per mi mateix al llarg de vuit sessions de dues hores (quatre crèdits ECTS: trenta hores de docència presencial en total), amb el repartiment temàtic següent: introducció i caracterització de l'LJA (com a llenguatge d'especialitat), dues hores; aspectes de la formalitat de l'LJA (normativa lingüística i criteris de redacció i estil), dues hores; les convencions gràfiques (puntuació, ús de les majúscules, abreviacions i tipus de lletra), dues hores; la terminologia i la fraseologia jurídiques, dues hores; l'estructura i la classificació dels documents jurídics, dues hores; els documents jurídics complexos, dues hores; aspectes jurídics de la redacció documental, quinze hores; la redacció de normes articulades, tres hores.

Si s'analitza aquest repartiment de càrrega docent, es pot considerar que el temps dedicat a la redacció de documents (dues + dues + quinze = dinou hores en total) podria ser suficient; però, en canvi, el temps dedicat als aspectes de normativa, criteris de redacció i convencions (quatre hores), a la terminologia i la fraseologia (dues hores) i a les normes articulades (tres hores) són clarament insuficients.

A favor de la UPF, tanmateix, puc dir que, malgrat que ocupa la setena posició en la classificació de graus i la quarta en la de postgraus (tal com veurem més endavant), hi ha universitats que imparteixen aquesta formació dins d'assignatures que no són específicament de redacció jurídica, sinó que forma part d'una assignatura més àmplia (amb una reducció de dedicació encara més gran). Això vol dir que, de fet, aquesta és una de les tres universitats dels Països Catalans que, sobre el paper, presenten la millor oferta en redacció jurídica (UB, UdA i UPF).

Per a dur a terme l'anàlisi damunt dita, calia establir, en primer lloc, quin és l'estat actual de la qüestió arreu dels territoris de llengua catalana i, en acabat, intentar analitzar per què som aquí i no ens trobem en una situació de reconeixement normalitzat de la necessitat de dominar uns recursos que s'han d'emprar en qualsevol aplicació pràctica de la professió jurídica. Tant se val que es tracti d'un bufet d'advocats, d'una procuradoria, d'un jutjat, d'una notaria, d'un parlament o d'un altre òrgan normatiu col·legiat o àdhuc d'una humil gestoria, en tots aquests àmbits la paraula escrita —i també l'oral als tribunals i a les cambres legislatives— és fonamental per a un exercici competent de la professió del dret.

### 3 La docència en llenguatge juridicoadministratiu arreu dels Països Catalans

Així doncs, vaig revisar l'oferta disponible per Internet (octubre-desembre del 2015), que d'antuvi sembla variada i bastant completa, però hi ha una gran diferència entre els cursos adreçats a la ciutadania en general i els cursos adreçats a professionals o futurs professionals del dret.<sup>2</sup> En els dos annexos a aquest article («Classificació dels graus en dret (2015-2016)» i «Classificació dels màsters i postgraus en dret (2015-2016)») podem veure detallada la informació recollida dels llocs web de totes les universitats dels Països Catalans. D'altra banda, com a compleció d'aquesta informació, deixo constància també dels cursos no universitaris organitzats per als professionals del dret i per a la ciutadania en general.

2. Agraïixo a l'estimada col·lega Cinta Bertomeu Madueño la comprovació minuciosa i exhaustiva que ha fet de les informacions que figuren sobre les universitats i els graus que segueixen a continuació, i, tant a ella com a la professora Mireia Trias i Freixa, les encertades observacions que m'han fet amb vista a la versió definitiva d'aquest article.

Pel que fa als estudis universitaris, els diferents graus que s'ofereixen contenen sovint assignatures relacionades amb la formació jurilingüística, d'acord amb el seu *pla d'estudis* (o *pla docent*, segons la universitat). També hi ha diversos postgraus i màsters que ofereixen una formació jurilingüística als professionals del dret.

Per a facilitar l'anàlisi d'aquests buidatges, he distribuït territorialment, segons el nombre de població catalanoparlant, les dades recollides i l'he ordenada pel nombre de crèdits ofert per cada universitat i per l'obligatorietat de rebre aquesta formació. Això fa que l'enumeració de les universitats no sigui consecutiva aparentment, atès que, en els annexos, estan ordenades sense tenir en compte el territori, per bé que després les comento tenint-lo en compte.

### 3.1 La formació jurilingüística al Principat de Catalunya

3.1.1 Per als estudiants del grau en dret de les universitats de Catalunya, els plans d'estudis respectius contenen la formació jurilingüística següent, ordenats —tal com he dit suara— pel volum de la formació que ofereixen:

a) La Universitat de Barcelona (UB) ocupa el primer lloc en la classificació dels graus en dret perquè imparteix, durant el primer curs del grau en dret, l'assignatura de tècniques de treball i comunicació, amb un valor de sis crèdits i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten la comunicació oral i escrita d'idees i de raonaments jurídics, la lectura i la comprensió de textos jurídics, i també el domini amb precisió del llenguatge i de la terminologia jurídics en català i en espanyol. Així mateix, durant el tercer curs es pot optar per l'assignatura d'estratègies processals, amb un valor de sis crèdits també i, com a competències o habilitats, l'expressió oral i escrita, i el coneixement, la comprensió i l'ús dels conceptes de l'ordenació jurídica.

b) La Universitat Oberta de Catalunya (UOC), de Barcelona, ocupa el tercer lloc en la classificació dels graus en dret perquè imparteix, durant el primer curs del grau en dret, l'assignatura de tècniques d'expressió, argumentació i negociació, amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten l'aprenentatge d'aspectes clau per a una expressió correcta, clara, ordenada i estructurada, tant oral com escrita. Així mateix, durant el segon, el tercer o el quart curs es pot optar per l'assignatura de metodologia jurídica, amb un valor de quatre crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten la comunicació correcta, oral i escrita.

c) La Universitat Rovira i Virgili (URV), de Tarragona, ocupa el quart lloc de la classificació dels graus en dret perquè imparteix, durant el primer curs del grau en dret i del grau en dret i relacions laborals i ocupació, l'assignatura d'habilitats del jurista, amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis l'expressió oral i escrita i l'aprenentatge del vocabulari necessari en l'àmbit del dret.

d) La Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), de Bellaterra, ocupa el cinquè lloc en la classificació dels graus en dret perquè imparteix, durant el primer curs del grau en dret, l'assignatura d'instruments per a l'estudi, amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la defensa oral de manera clara i estructurada, la memorització i la utilització de la terminologia jurídica, i també la redacció de textos jurídics.

e) La Universitat Pompeu Fabra (UPF), de Barcelona, ocupa el setè lloc de la classificació dels graus en dret perquè imparteix, com a optativa dels cursos tercer o quart del grau en dret, l'assignatura de redacció jurídica i documental (que es pot cursar en una de les tres llengües següents: català, espanyol o anglès), amb un valor de quatre crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla docent el coneixement de models de textos jurídics i l'exposició de tècniques per a la redacció jurídica, i també l'aprenentatge d'elements per a la composició de documents jurídics. El grau en dret i administració i direcció d'empreses o economia i el grau en relacions laborals tenen també aquesta assignatura com a optativa de tercer o de quart, amb els mateixos continguts.

f) La Universitat de Girona (UdG) ocupa el vuitè lloc de la classificació dels graus en dret perquè imparteix, com a optativa de tercer o de quart curs del grau en dret, l'assignatura de teoria i tècnica de la negociació (en català i en espanyol), amb un valor de tres crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la redacció correcta de textos jurídics, el raonament i l'argumentació jurídica, i també la comunicació oral i escrita per a poder desenvolupar i sostenir en públic un discurs jurídic.

g) La Universitat Internacional de Catalunya (UIC), de Barcelona, ocupa el novè lloc en la classificació dels graus en dret perquè imparteix, com a optativa del quart curs del grau en dret, l'assignatura de documentació jurídica, amb el valor d'un crèdit, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la identificació i interpretació de la documentació d'ús habitual, i també l'aprenentatge d'estàndards de pulcritud i qualitat formal en la presentació de documents. Així mateix, durant el mateix curs

també es pot cursar l'assignatura optativa de tècniques d'expressió oral, amb el valor d'un crèdit, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis l'expressió d'idees i arguments amb ordre i coherència oralment i per escrit.

*h)* La Universitat Abat Oliva CEU (UAO), de Barcelona, ocupa l'onzè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb la VIU) perquè imparteix, com a optativa del segon curs del grau en dret, l'assignatura d'argumentació i retòrica jurídica (en espanyol), amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis l'expressió clara, amb lògica rigorosa i amb pes argumentatiu, i també l'anàlisi i la interpretació de textos legals. Els dobles graus en dret i direcció d'empreses, en dret i ciències polítiques, i en dret i criminologia i seguretat tenen també aquesta assignatura com a optativa de segon, amb els mateixos continguts.

*i)* La Universitat de Lleida (UdL) ocupa el catorzè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb la UIB i l'UJI) perquè, malgrat que ofereix un grau en dret en català, no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

*j)* L'Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses (ESADE), de Barcelona, ocupa el dissetè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb la URL, la UA, la UPVD i la UNISS) perquè, tot i que ofereix un grau en dret en espanyol i anglès, no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

*k)* La Universitat Ramon Llull (URL), de Barcelona, ocupa el dissetè lloc de la classificació dels graus en dret (juntament amb l'ESADE, la UA, la UPVD i la UNISS) perquè, tot i que ofereix un grau en dret en espanyol i anglès, no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística, ja que segueix el pla d'estudis de l'ESADE, que tampoc no en té.

*l)* La Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC), de Vic i Manresa, per bé que ocupa el vint-i-dosè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb la UPC), resta fora de la classificació perquè no ofereix cap grau en dret.

*m)* La Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), de Barcelona, ocupa el vint-i-dosè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb la UVic-UCC) perquè no ofereix cap grau en dret, ja que no escau, atesa l'especificitat tecnològica d'aquesta universitat.

3.1.2 Per als graduats en dret i altres disciplines afins, els plans d'estudis respectius contenen la formació jurilingüística següent:

*a)* La Universitat de Barcelona (UB) ocupa el primer lloc de la classificació dels màsters i postgraus perquè imparteix, durant el primer curs del màster d'advocacia, l'assignatura d'assessorament jurídic, amb un valor de nou crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla docent la redacció de la documentació jurídica derivada de la petició d'assessorament. D'altra banda, en el segon curs del màster de comunicació especialitzada, imparteix l'assignatura de comunicació jurídica, amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla docent la capacitat de comunicar-se de manera clara i sense ambigüitats, l'obtenció de coneixements pràctics i teòrics sobre la comunicació jurídica en els diferents registres i formats, i el domini dels conceptes específics de l'àmbit jurídic i l'ús rigorós del llenguatge propi del dret.

*b)* La Universitat Oberta de Catalunya (UOC), de Barcelona, ocupa el segon lloc de la classificació dels màsters i postgraus perquè imparteix, durant el primer curs del màster universitari en advocacia, l'assignatura d'habilitats tècniques de l'advocat, amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la millora del discurs oral i escrit, la redacció correcta d'escrits jurídics i la realització correcta d'argumentacions jurídiques orals.

*c)* La Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), de Bellaterra, ocupa el tercer lloc de la classificació dels màsters i postgraus perquè imparteix, durant el primer curs del màster universitari d'advocacia, l'assignatura d'assessoria i redacció de documents jurídics, amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la capacitat d'exposar fets, oralment i per escrit.

*d)* La Universitat Pompeu Fabra (UPF), de Barcelona, ocupa el quart lloc de la classificació dels màsters i postgraus perquè imparteix, durant el primer trimestre del màster universitari en advocacia, l'assignatura d'organització i habilitats en l'exercici professional, amb un valor de quatre crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la redacció de textos forenses i la millora de l'expressió oral a partir d'intervencions en debats i simulacions judicials; cal tenir en compte que en el grau de dret ja hi ha una assignatura de redacció jurídica i documental —per bé que només és optativa. D'altra banda, durant el primer trimestre del màster avançat en ciències jurídiques (que s'imparteix totalment en

espanyol), s'imparteix l'assignatura d'argumentació jurídica i tècniques d'interpretació, però no s'especifica en el pla d'estudis cap competència ni habilitat relacionada amb la formació jurilingüística.

e) La Universitat Rovira i Virgili (URV), de Tarragona, ocupa el cinquè lloc de la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb la UV) perquè imparteix, durant el primer curs del màster en advocacia, l'assignatura de pràctica professional i tècniques de comunicació i probatòries, amb un valor de tres crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la capacitat d'exposar oralment i per escrit, i també el desenvolupament de destreses i habilitats per a l'elecció de l'estratègia correcta per a la defensa.

f) La Universitat de Lleida (UdL) ocupa el setè lloc de la classificació dels màsters i postgraus perquè imparteix, durant el primer curs del màster universitari en advocacia, l'assignatura tècniques d'informació i comunicació, amb el valor d'un crèdit, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la capacitat de comunicar-se de manera clara i sense ambigüitats i de saber exposar oralment i per escrit.

g) La Universitat de Girona (UdG) ocupa el novè lloc de la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb la UIC, l'UJI i la URL) perquè, tot i que ofereix el màster en advocacia, no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

h) La Universitat Internacional de Catalunya (UIC), de Barcelona, ocupa el novè lloc de la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb la UdG, l'UJI i la URL) perquè, tot i que ofereix el màster universitari en advocacia, no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

i) La Universitat Ramon Llull (URL), de Barcelona, ocupa el novè lloc de la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb la UdG, la UIC i l'UJI) perquè, tot i que ofereix el màster universitari en advocacia, no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística perquè segueix el pla d'estudis de l'ESADE, que tampoc no ho fa.

j) L'Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses (ESADE), de Barcelona, ocupa el quinè lloc de la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb la UAO, la UIB, la UMH i la UNISS) perquè, tot i que ofereix el màster universitari en advocacia (totalment en espanyol), no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

k) La Universitat Abat Oliba CEU (UAO), de Barcelona, ocupa el quinè lloc de la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb l'ESADE, la UIB, la UMH i la UNISS) perquè, tot i que ofereix el màster universitari en advocacia (totalment en espanyol), no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

l) La Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), de Barcelona, ocupa el vintè lloc de la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb l'UdA, la UPV i la UVic-UCC) perquè no ofereix cap màster ni postgrau relacionat amb el dret; en aquest cas, no escau, atesa l'especificitat tecnològica d'aquesta universitat.

m) La Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC), de Vic i Manresa, per bé que ocupa el vintè lloc de la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb l'UdA, la UPC i la UPV), resta fora de la classificació perquè no ofereix cap màster ni postgrau relacionat amb el dret.

3.1.3 Per als professionals i els futurs professionals del dret, s'anuncien per Internet els cursos següents durant el mes d'octubre del 2015:

— el Curs de llenguatge jurídic per a advocats de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona (Departament de Justícia);

— el Curs de llenguatge jurídic per a procuradors de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona (Departament de Justícia).

3.1.4 Per a la ciutadania de Catalunya en general, s'anuncien per Internet els cursos següents durant el mateix període:

— el Curs de llenguatge jurídic de la Generalitat de Catalunya (autoaprenentatge en paper);

— el Curs de llenguatge jurídic de la Generalitat de Catalunya (autoaprenentatge en línia; catorze temes);

— el Curs de llenguatge jurídic del Consorci per a la Normalització Lingüística;

— el Curs de llenguatge administratiu del Consorci per a la Normalització Lingüística;

- el Curs virtual de llenguatge jurídic de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya;
- el Curs de llenguatge jurídic català (UOC, en línia).

### 3.2 La formació jurilingüística al País Valencià

3.2.1 Per als estudiants del grau en dret de les universitats del País Valencià, els plans d'estudi respectius contenen la formació jurilingüística següent:

a) La Universitat de València (UV) ocupa el segon lloc en la classificació dels graus en dret perquè imparteix, durant el primer curs del grau en dret, l'assignatura de tècniques i habilitats jurídiques bàsiques, amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la comunicació escrita i oral. Les dobles titulacions en administració d'empreses i dret; en dret, ciències polítiques i administració pública, i en dret i criminologia tenen aquesta assignatura com a optativa de primer, amb el mateix valor i els mateixos continguts.

b) La Universitat Politècnica de València (UPV) ocupa el desè lloc en la classificació dels graus en dret perquè imparteix, com a optativa del tercer curs del grau en administració i direcció d'empreses, l'assignatura de valencià per a l'Administració (nivell C1), amb un valor de quatre crèdits i mig, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la comunicació efectiva, oralment i per escrit, mitjançant la utilització dels recursos necessaris. Així mateix, durant el quart curs també es pot cursar l'assignatura optativa de valencià per a l'Administració (nivell C2), amb el valor de quatre crèdits i mig, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la comunicació efectiva, oralment i per escrit, mitjançant la utilització dels recursos necessaris.

c) La Universitat Internacional de València (VIU) ocupa l'onzè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb la UAO) perquè imparteix, durant el primer curs del grau en dret, l'assignatura d'oratória, redacció i argumentació jurídica (en espanyol), amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la utilització de tècniques d'oratória i l'explicació d'arguments jurídics sòlids. Així mateix, durant els cursos primer i segon del grau en dret, imparteix l'assignatura d'anglès jurídic (I i II, respectivament; en espanyol) amb un valor de sis crèdits cada curs, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis el domini de l'ús de l'anglès oral i escrit, i també, en general, el domini del llenguatge específic propi de l'àrea d'estudi, així com la lectura, la interpretació i la redacció de textos i escrits de naturalesa jurídica.

d) La Universitat Miguel Hernández (UMH), d'Elx, ocupa el tretzè lloc de la classificació dels graus en dret perquè imparteix, durant el segon curs d'aquest grau, l'assignatura de psicologia de la comunicació (en espanyol), amb un valor de quatre crèdits i mig, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la capacitat de comunicació en llenguatges formals mitjançant l'expressió oral i escrita, i la utilització de les habilitats de comunicació per a expressar-se oralment. Així mateix, durant el quart curs es pot cursar l'assignatura optativa de teoria i pràctica de la interpretació jurídica (en espanyol), amb el valor de quatre crèdits i mig, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la capacitat de comunicació en llenguatges formals mitjançant l'expressió oral i escrita, i l'aplicació dels principis bàsics de l'argumentació jurídica.

e) La Universitat Jaume I (UJI), de Castelló, ocupa el catorzè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb la UdL i la UIB) perquè, tot i que ofereix un grau en dret en català, no hi imparteix cap assignatura específica de formació jurilingüística.

f) La Universitat d'Alacant (UA) ocupa el dissetè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb l'ESADE, la URL i la UNISS) perquè, tot i que ofereix un grau en dret, un grau en dret i administració d'empreses i un altre en dret i criminologia, tots en espanyol, no hi imparteix cap assignatura específica de formació jurilingüística.

3.2.2 Per als graduats en dret i altres disciplines afins, els plans d'estudis respectius contenen la formació jurilingüística següent:

a) La Universitat de València (UV) ocupa el cinquè lloc en la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb la URV) perquè imparteix, durant el primer curs del màster en advocacia, l'assignatura d'exercici professional i organització col·legial, amb un valor de tres crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la comunicació clara i sense ambigüitats davant de públics especialitzats i no especialitzats, la comunicació de casos, problemes o situacions, i el plantejament i la defensa de solucions per mitjà de distintes tècniques d'exposició (oral, escrita, presentacions, etc.).

b) La Universitat Internacional de València (VIU) ocupa el vuitè lloc en la classificació dels màsters i postgraus perquè imparteix, durant el primer curs del màster universitari en advocacia i pràctica jurídica,



l'assignatura d'exercici de l'advocacia i deontologia professional (en espanyol), amb un valor de nou crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la capacitat de comunicar-se oralment i per escrit de manera clara i precisa, la capacitat de comunicar les conclusions a públics especialitzats i no especialitzats de manera clara i sense ambigüitats, i l'adquisició del llenguatge específic propi de l'àrea que s'estudia.

c) La Universitat Jaume I (UJI), de Castelló, ocupa el novè lloc en la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb la UdG, la UIC i la URL) perquè ofereix el màster d'advocacia, però no hi imparteix cap assignatura específica de formació jurilingüística.

d) La Universitat d'Alacant (UA) ocupa el tretzè lloc en la classificació dels màsters i postgraus perquè imparteix, durant el primer curs del màster universitari en advocacia, l'assignatura de tècniques d'oratoría i tècniques d'interrogatori de testimonis (en espanyol), amb un valor de dos crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis la capacitat d'exposar fets, oralment i per escrit.

e) La Universitat Miguel Hernández (UMH), d'Elx, ocupa el quinze lloc en la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb l'ESADE, la UAO, la UIB i l'UNISS) perquè ofereix un màster universitari en advocacia (totalment en espanyol), però no hi imparteix cap assignatura específica de formació jurilingüística.

f) La Universitat Politècnica de València (UPV), per bé que ocupa el vintè lloc en la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb l'UdA, la UPC i l'UVic-UCC), resta fora de la classificació perquè no ofereix cap màster ni postgrau relacionat amb el dret.

3.2.3 Per als professionals i els futurs professionals del dret, durant el mes d'octubre del 2015 no hem vist anunciat cap curs per Internet.

3.2.4 Per a la ciutadania del País Valencià en general, s'han anunciat els cursos següents durant el mateix període:

- el Curs de llenguatge administratiu valencià de la Universitat d'Alacant (autoaprenentatge en línia);
- el curset en línia Elaboració de documents administratius de la Diputació de València;
- el curs Llenguatge administratiu (nivell bàsic) de la Diputació de València;
- el curs Llenguatge administratiu (nivell superior) de la Diputació de València;
- el curs Elaboració d'informes de la Diputació de València.

### 3.3 La formació jurilingüística a les Illes Balears

3.3.1 Per als estudiants del grau en dret de les Illes Balears, l'únic pla d'estudis que hi ha conté la formació jurilingüística següent: la Universitat de les Illes Balears (UIB), de Palma, ocupa el catorzè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb l'ESADE, la URL, la UdL i l'UJI) perquè, tot i que ofereix un grau en dret, no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

3.3.2 Per als graduats en dret i altres disciplines afins, els plans d'estudis respectius contenen la formació jurilingüística següent: la Universitat de les Illes Balears ocupa el quinze lloc en la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb l'ESADE, la UAO, la UMH i la UNISS) perquè ofereix un màster universitari en advocacia que s'imparteix totalment en espanyol i sense cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística. Tanmateix, entre les competències o habilitats generals que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis saber redactar els escrits bàsics de la pràctica forense i organitzar l'exposició de fets i l'argumentació jurídica.

3.3.3 Per als professionals i els futurs professionals del dret, durant el mes d'octubre del 2015 no hem vist anunciat cap curs per Internet.

3.3.4 Per a la ciutadania de les Illes Balears en general, els cursos que s'han anunciat durant el mateix període remetent als que organitzen la Generalitat de Catalunya o la Universitat de Barcelona.

### 3.4 La formació jurilingüística al Principat d'Andorra

3.4.1 Per als estudiants del grau en dret d'Andorra, l'únic pla d'estudis que hi ha conté la formació jurilingüística següent: la Universitat d'Andorra (UdA), de Sant Julià de Lòria, ocupa el sisè lloc de la classificació dels graus en dret perquè imparteix, durant el primer curs del bàtxelor en dret, l'assignatura

de tècniques d'expressió, argumentació i negociació, amb un valor de sis crèdits, i, com a competències o habilitats que s'hi adquireixen, s'esmenten en el pla d'estudis el coneixement d'aspectes clau d'una expressió correcta, clara, ordenada i estructurada, tant oral com escrita.

3.4.2 Per als graduats en dret i altres disciplines afins, els plans d'estudis respectius contenen la formació jurilingüística següent: la Universitat d'Andorra (UdA), per bé que ocupa el vintè lloc en la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb la UPC, la UPV i l'UVic-UCC), resta fora de la classificació perquè no ofereix cap màster ni postgrau relacionat amb el dret.

3.4.3 Per als professionals i els futurs professionals del dret, durant el mes d'octubre del 2015 s'han anunciat uns cursos a mida dels diferents sectors professionals que hi puguin estar interessats, titulats «Mòduls de català oral per a sectors professionals». Tenen vint hores de durada i consisteixen en una introducció a la llengua catalana oral i una part de vocabulari específic que varia segons el sector a què s'adreça, amb l'aprenentatge de les expressions més bàsiques, perquè els alumnes tinguin un primer contacte amb la nova llengua i puguin, si ho desitgen, ampliar coneixements amb els cursos oficials que ofereix el ministeri encarregat de l'educació. Els mòduls són gratuïts i el professorat que els imparteix es desplaça al lloc de treball dels alumnes. L'empresa hi col·labora permetent que els treballadors hi assisteixin en horari laboral, per la qual cosa es pot dir que les facilitats per a l'alumnat són màximes.

3.4.4 Per a la ciutadania d'Andorra en general, no s'ha anunciat cap curs de llenguatge juridicoadministratiu durant aquest mateix període.

### 3.5 La formació jurilingüística a la Catalunya del Nord

3.5.1 Per als estudiants del grau en dret de les universitats de la Catalunya del Nord, els plans d'estudis respectius contenen la formació jurilingüística següent: la Universitat de Perpinyà Via Domícia (UPVD) ocupa el dissetè lloc de la classificació dels graus en dret (juntament amb l'ESADE, la URL, la UA i la UNISS) perquè, tot i que ofereix un grau en dret en francès, no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

3.5.2 Per als graduats en dret i altres disciplines afins, els plans d'estudis respectius contenen la formació jurilingüística següent: la Universitat de Perpinyà Via Domícia (UPVD) ocupa el tretzè lloc en la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb la UA) perquè ofereix el màster en administració pública (dret i transformació de l'acció pública), que s'imparteix totalment en francès. L'única assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística que conté el pla d'estudis és tècniques d'expressió oral, però no he pogut trobar especificades les competències o habilitats generals que s'hi adquireixen, més enllà de les que es poden inferir del nom de l'assignatura.

3.5.3 Per als professionals i els futurs professionals del dret, durant el mes d'octubre del 2015 no he vist anunciat cap curs per Internet.

3.5.4 Per a la ciutadania de la Catalunya del Nord en general, no s'ha anunciat per Internet cap curs de llenguatge juridicoadministratiu durant el mateix període.

### 3.6 La formació jurilingüística a l'Alguer

3.6.1 Per als estudiants del grau en dret de l'Alguer, l'únic pla d'estudis que hi ha conté la formació jurilingüística següent: la Universitat dels Estudis de Sàsser (UNISS), a l'illa de Sardenya, ocupa el dissetè lloc en la classificació dels graus en dret (juntament amb l'ESADE, la URL, la UA i la UPVD) perquè, tot i que ofereix el grau de ciència dels serveis jurídics en italià, no hi imparteix cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

3.6.2 Per als graduats en dret i altres disciplines afins, els plans d'estudis respectius contenen la formació jurilingüística següent: la Universitat dels Estudis de Sàsser ocupa el quinzè lloc en la classificació dels màsters i postgraus (juntament amb l'ESADE, la UAO, la UIB i la UMH) perquè ofereix el màster en jurisprudència (*corso di laurea magistrale in giurisprudenza*), que s'imparteix totalment en italià i sense cap assignatura específica relacionada amb la formació jurilingüística.

3.6.3 Per als professionals i els futurs professionals del dret, durant el mes d'octubre del 2015 no he vist anunciat cap curs per Internet.

3.6.4 Per a la ciutadania de l'Alguer en general, no s'ha anunciat per Internet cap curs de llenguatge juridicoadministratiu durant el mateix període.

## 4 Sis conclusions o inconvenients i tres propostes

4.1 D'entrada, el panorama que se'ns mostra en repassar exhaustivament la docència en jurilingüística que s'imparteix a les universitats dels Països Catalans en conjunt és aparentment abundant, però bastant desolador qualitativament i quantitativa d'una manera individual: dels vint-i-tres centres universitaris en total, n'hi ha dos que no ofereixen el grau en dret i dotze més que no tenen cap assignatura relacionada amb l'expressió, la redacció o la documentació jurídiques en llengua catalana en llur pla d'estudis (tanmateix, cinc d'aquests centres ensenyen jurilingüística en altres llengües), la qual cosa significa que només nou en tenen en llengua catalana (un 42,8 % dels que imparteixen dret), encara que en tres universitats són assignatures optatives. D'altra banda, sembla que únicament la Universitat de Barcelona hi dedica dotze crèdits de formació en dues assignatures al llarg del grau, mentre que el més habitual és oferir sis crèdits en una única assignatura.

Pel que fa a la formació de postgrau, cal dir que, actualment, ja només s'imparteixen màsters relacionats amb el dret (no s'organitzen, doncs, cursos de postgrau), i que només set centres universitaris disposen de màsters amb assignatures relacionades amb la redacció jurídica en llengua catalana (un 30 % respecte del total d'universitats). Cal afegir que cap de les catorze universitats que no tenen assignatures de redacció jurídica en català en el grau en dret tampoc no tenen màsters amb assignatures de redacció jurídica, la qual cosa significa una absència més pregonera de formació per a totes les promocions de juristes que en van sortint cada any. En aquests màsters, únicament la Universitat de Barcelona ofereix una assignatura de nou crèdits; però el més habitual és oferir sis crèdits i prou.

4.2 A la vista de tota aquesta informació, podem inferir que les dificultats que fan que els alumnes es trobin en una situació de formació jurilingüística insuficient al final de llurs estudis són les següents:

a) Una primera dificultat que repercuteix en totes les altres és conjuntural, ja que l'ús de la llengua catalana en l'àmbit de la justícia és actualment testimonial, si no inexistent, a bona part del domini lingüístic.<sup>3</sup>

b) La segona dificultat és que, als Països Catalans, aquesta formació ha d'ésser, com a mínim, trilingüe, la qual cosa fa que la formació jurilingüística es reparteixi també entre aquestes tres llengües.

c) La tercera dificultat és que els plans d'estudis dels graus en dret estan molt condicionats per les especialitats «jurídiques», en oposició amb les «lingüístiques», segurament per la pressió del cos de juristes del departament o la facultat corresponents, atès que no hi acostuma a haver lingüistes en aquests òrgans universitaris.

d) La quarta dificultat és que els lingüistes que intervenen en aquesta formació són vistos sovint com si fossin professionals que imparteixen coneixements «aliens» a la carrera jurídica (reconec que és una impressió totalment subjectiva meua i que em podria equivocar en alguns casos).

e) La cinquena dificultat és que els alumnes que es matriculen en els estudis del grau en dret tenen, en general, el mateix nivell lingüístic que els que comencen altres graus (que, en tots els casos, és més aviat baix).

f) La sisena i darrera dificultat constatada és que, ara com ara, no hi ha cap formació de nivell universitari que pugui cobrir amb garanties aquesta llacuna curricular, ni tan sols amb la formació de postgrau, tal com hem pogut comprovar en l'anàlisi dels estudis universitaris de dret als Països Catalans.

4.3 Per a obviar a aquests inconvenients i poder-los superar, caldria que es donessin els tres factors coadjuvants següents:

— D'una banda, les administracions territorials corresponents haurien de fer tot el que sigui possible per a normalitzar l'ús del català en l'àmbit de la justícia; una legislació que sigui positivament discriminadora a favor de la nostra llengua és imprescindible perquè tots els altres factors puguin reeixir.

— D'una altra, totes les facultats de dret dels Països Catalans haurien d'implantar en els plans d'estudis, si més no, dues assignatures troncales de sis crèdits cadascuna de llenguatge jurídic i administratiu repartides en dos cursos: la primera per a consolidar els coneixements lingüístics generals i de terminologia jurídica, i la segona per a treballar a fons els diferents tipus de documents administratius, jurídics, notariais i normatius.

— I, finalment, d'una altra, a fi de poder escurçar el temps necessari per a formar les primeres promocions de juristes lingüísticament ben preparats i també per a acabar de formar els juristes de promocions anteriors, caldria assegurar que els màsters en advocacia incloguessin també una assignatura de formació jurilingüística de tres crèdits, com a mínim.

3. A Catalunya, que és el territori on hi ha més voluntat política normalitzadora pel que fa a la llengua, durant l'any 2014 només el 16,9% dels assentaments als registres de la propietat mercantil i de béns mobles, el 12,2% de les sentències judicials i el 9,4% de la documentació notarial autoritzada es va redactar en català. (Agraeixo aquesta informació a la correctora Marta Llobet Franquesa.)

## 5 Referències bibliogràfiques

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA. *Manual de documentació administrativa*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2011. També disponible en línia a: <[http://www.avl.gva.es/data/colleccions/Col-lecci---Manuals-/Manual-de-documentaci--administrativa/contentDocument/MANUALS\\_01\\_AVL\\_2a-ed.pdf](http://www.avl.gva.es/data/colleccions/Col-lecci---Manuals-/Manual-de-documentaci--administrativa/contentDocument/MANUALS_01_AVL_2a-ed.pdf)> [Consulta: 3 gener 2013].

COMITÈ TERMINOLÒGIC DE DRET. *Terminologia jurídica* [en línia]. Barcelona: TERMCAT, 2015. <<http://www.terminologiajuridica.cat>> [Consulta: 10 desembre 2015].

*Curs de llenguatge jurídic*. 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia, 2008. També disponible en línia a: <[http://justicia.gencat.cat/web/.content/documents/arxius/cllj\\_2a\\_ed.pdf](http://justicia.gencat.cat/web/.content/documents/arxius/cllj_2a_ed.pdf)> [Consulta: 4 febrer 2016].

ESADE [en línia]. Barcelona: ESADE, 2015. <<http://www.esade.edu>> [Consulta: 23 novembre 2015].

GOVERN DE LES ILLES BALEARS. *Llibre d'estil del Govern de les Illes Balears*. Palma: Govern de les Illes Balears. Presidència, 2006. També disponible en línia a: <<http://sgtreinst.caib.es/librestil/docs/librestil.pdf>> [Consulta: 12 desembre 2012].

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS JURÍDICS. *Diccionari jurídic* [en línia]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, desembre 2010 (actual. desembre 2013). <<http://cit.iec.cat/DJC>> [Consulta: 30 desembre 2014].

UNIVERSITAT DELS ESTUDIS DE SÀSSER [en línia]. Sàsser: UAO, [s. d.]. <<http://www.uniss.it>> [Consulta: 10 novembre 2015].

UNIVERSITAT ABAT OLIBA CEU [en línia]. Barcelona: UAO, [s. d.]. <<http://www.uaoceu.es>> [Consulta: 23 novembre 2015].

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA [en línia]. Bellaterra: UAB, 2016. <<http://www.uab.cat>> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU [en línia]. Barcelona; Prada de Conflent: UCE, [s. d.]. <<http://www.uce.cat>> [Consulta: 10 novembre 2015].

UNIVERSITAT D'ALACANT [en línia]. Alacant: UA, 1996-2016. <<http://www.ua.es>> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT D'ANDORRA [en línia]. Sant Julià de Lòria: UdA, 2016. <<http://www.uda.ad>> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT DE BARCELONA [en línia]. Barcelona: UB, [s. d.]. <<http://www.ub.edu>> [Consulta: 23 novembre 2015].

UNIVERSITAT DE GIRONA [en línia]. Girona: UdG, [s. d.]. <<http://www.udg.edu>> [Consulta: 10 novembre 2015].

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS [en línia]. Palma: UIB, 2016. <<http://www.uib.cat>> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT DE LLEIDA [en línia]. Lleida: UdL, 2016. <<http://www.udl.cat>> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT DE PERPINYÀ VIA DOMITIA [en línia]. Perpinyà: UPVD, [s. d.]. <<http://www.univ-perp.fr>> [Consulta: 10 novembre 2015].

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA [en línia]. València: UV, 2016. <<http://www.uv.es>> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT DE VIC - *Universitat Central de Catalunya* [en línia]. Vic: UVic-UCC, 2016. <<http://www.uvic.es>> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT INTERNACIONAL DE CATALUNYA [en línia]. Barcelona: UIC, 2015. <<http://www.uic.cat>> [Consulta: 16 octubre 2015].

UNIVERSITAT INTERNACIONAL DE VALÈNCIA [en línia]. València: VIU, [s. d.]. <<http://www.viu.es>> [Consulta: 5 octubre 2015].

UNIVERSITAT JAUME I [en línia]. Castelló: UJI, [s. d.]. <<http://www.uji.es>> [Consulta: 16 octubre 2015].

UNIVERSITAT MIGUEL HERNÁNDEZ D'ELX [en línia]. Elx: UMH, 2016. <<http://www.umh.es>> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA [en línia]. Barcelona: UOC, [s. d.]. <<http://www.uoc.edu>> [Consulta: 23 novembre 2015].

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA [en línia]. Barcelona: UPC, [s. d.]. <<http://www.upc.edu>> [Consulta: 19 octubre 2015].

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA [en línia]. València: UPV, 2013. <<http://www.upv.es>> [Consulta: 19 octubre 2015].

UNIVERSITAT POMPEU FABRA [en línia]. Barcelona: UPF, [s. d.]. <<http://www.upf.edu>> [Consulta: 10 novembre 2015].

UNIVERSITAT POMPEU FABRA. FACULTAT DE DRET. *Memoria para la solicitud de verificación de títulos oficiales* [recurs electrònic]. Barcelona: UPF, 9 desembre 2014. <[https://www.upf.edu/fdret/\\_pdf/adreditacio/memxria\\_dret.pdf](https://www.upf.edu/fdret/_pdf/adreditacio/memxria_dret.pdf)> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT POMPEU FABRA. FACULTAT DE DRET. *Informe de seguiment del grau en dret (2012)* [recurs electrònic]. Barcelona: UPF, febrer 2013. <[https://www.upf.edu/fdret/\\_pdf/adreditacio/Informe\\_Dret\\_2012.pdf](https://www.upf.edu/fdret/_pdf/adreditacio/Informe_Dret_2012.pdf)> [Consulta: 7 febrer 2016].

UNIVERSITAT RAMON LLULL [en línia]. Barcelona: URL, [s. d.]. <<http://www.url.edu>> [Consulta: 10 novembre 2015].

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI [en línia]. Tarragona: URV, 2008-2016. <<http://www.urv.cat>> [Consulta: 7 febrer 2016].

## 6 Annex I: «Classificació dels graus en dret (curs 2015-2016)»

En aquesta taula hi ha, ordenades pel volum i la diversitat d'oferta en redacció jurilingüística en els diferents graus en dret, totes les universitats dels Països Catalans. Les caselles de la segona columna amb fons marronós indiquen on comença l'oferta de cada universitat, i les caselles ataronjades de l'onzena columna denoten els ensenyaments que no s'imparteixen en català.

### LLEGENDA DE LA TAULA

Territori:	CAT, Catalunya; PV, País Valencià; IB, Illes Balears; CN, Catalunya del Nord; AL, l'Alguer
Grau en dret:	S, sí; D, doble titulació; N, no; A, titulació altra que dret
Assignatura específica:	S, sí; O, optativa; N, no
Idioma en què s'imparteix:	C, català; E, espanyol; A, anglès; F, francès
S'imparteix en el primer cicle:	S, sí; N, no

Núm. d'ordre	Centre universitari	Territori	Dret	Té una assign. espec.?	Idioma	1r cicle	Grau	Curs	Assignatura	Crèdits	Competències o habilitats que s'hi adquireixen
1	<b>UB</b>	CAT	S	S	C	S	Dret	1r	Tècniques de treball i comunicació	6	Comunicar per oral i escrit idees i raonaments jurídics / Llegir i comprendre textos jurídics / Dominar amb precisió el llenguatge i la terminologia jurídics en català i castellà
1	<b>UB</b>	CAT	S	O	C	N	Dret	Optativa de 3r	Estratègies processals	6	Expressió oral i escrita / Conèixer, comprendre i saber usar els conceptes de l'ordenació jurídica
2	<b>UV</b>	PV	S	S	C	S	Dret	1r	Tècniques i habilitats jurídiques bàsiques	6	Comunicació escrita i oral
2	<b>UV</b>	PV	D	O	C	S	Administració d'empreses i dret	Optativa de 1r	Tècniques i habilitats jurídiques bàsiques	6	Comunicació escrita i oral
2	<b>UV</b>	PV	D	O	C	S	Dret, ciències polítiques i administració pública	Optativa de 1r	Tècniques i habilitats jurídiques bàsiques	6	Comunicació escrita i oral

Núm. d'ordre	Centre universitari	Territori	Dret	Té una assign. espec.?	Idioma	Ir cycle	Grau	Curs	Assignatura	Crèdits	Competències o habilitats que s'hi adquireixen
2	UV	PV	D	O	C	S	Dret i criminologia	Optativa de 1r	Tècniques i habilitats jurídiques bàsiques	6	Comunicació escrita i oral
3	UOC	CAT	S	S	C	S	Dret	1r	Tècniques d'expressió, argumentació i negociació	6	Aspectes clau d'una expressió correcta, clara, ordenada i estructurada, tant oral com escrita
3	UOC	CAT	S	S	C	SN	Dret	Optativa de 2n, 3r o 4t	Metodologia jurídica	4	Comunicar-se correctament, oralment i per escrit
4	URV	CAT	S	S	C	S	Dret	1r	Habilitats del jurista	6	Expressió oral i escrita i vocabulari necessari en l'àmbit del dret
4	URV	CAT	D	S	C	S	Dret i relacions laborals i ocupació	1r	Habilitats del jurista	6	Expressió oral i escrita i vocabulari necessari en l'àmbit del dret
5	UAB	CAT	S	S	C	S	Dret	1r	Instruments per a l'estudi	6	Defensar oralment de manera clara i estructurada / Memoritzar i utilitzar terminologia jurídica / Redactar textos jurídics
6	UdA	AND	S	S	C	S	Bàtxelor en dret (tres anys; la resta s'ha de cursar a la UOC)	1r	Tècniques d'expressió, argumentació i negociació	6	Aspectes clau d'una expressió correcta, clara, ordenada i estructurada, tant oral com escrita
7	UPF	CAT	S	O	CEA	N	Dret	Optativa de 3r o 4t	Redacció jurídica i documental (en català, espanyol o anglès)	4	Models de textos jurídics i exposició de tècniques per a la redacció jurídica. Elements per a la composició de documents jurídics
7	UPF	CAT	D	O	CEA	N	Dret i administració i direcció d'empreses o economia	Optativa de 3r o 4t	Redacció jurídica i documental (en català, espanyol o anglès)	4	Models de textos jurídics i exposició de tècniques per a la redacció jurídica. Elements per a la composició de documents jurídics

Núm. d'ordre	Centre universitari	Territori	Dret	Té una assign. espec.?	Idioma	Ir cycle	Grau	Curs	Assignatura	Crèdits	Competències o habilitats que s'hi adquireixen
7	<b>UPF</b>	CAT	A	O	CEA	N	Relacions laborals	Optativa de 3r o 4t	Redacció jurídica i documental (en català, <a href="#">espanyol</a> o anglès)	4	Models de textos jurídics i exposició de tècniques per a la redacció jurídica. Elements per a la composició de documents jurídics
8	<b>UdG</b>	CAT	S	O	CE	N	Dret	Optativa de 3r o 4t	Teoria i tècnica de la negociació (català i espanyol)	3	Redactar correctament textos jurídics / Raonar i argumentar jurídicament / Comunicar-se oralment i per escrit / Desenvolupar i sostenir en públic un discurs jurídic
9	<b>UIC</b>	CAT	S	O	C	N	Dret	Optativa de 4t	Documentació jurídica	1	Identificar i interpretar la documentació d'ús habitual / Estàndards de pulcritud i qualitat formal en la presentació de documents
9	<b>UIC</b>	CAT	S	O	C	N	Dret	Optativa de 4t	Tècniques d'expressió oral	1	Expressar idees i arguments amb ordre i coherència, oralment i per escrit
10	<b>UPV</b>	PV	A	D	C	N	Administració i direcció d'empreses	Optativa de 3r	Valencià per a l'Administració - C1	4,5	Comunicació efectiva, oralment i per escrit, utilitzant adequadament els recursos necessaris
10	<b>UPV</b>	PV	A	D	C	N	Administració i direcció d'empreses	Optativa de 4t	Valencià per a l'Administració - C2	4,5	Comunicació efectiva, oralment i per escrit, utilitzant adequadament els recursos necessaris
11	<b>UAO</b>	CAT	S	N	E	S	Dret	Optativa de 2n	Argumentació i retòrica jurídica (en espanyol)	6	Expressar-se amb claredat, rigor lògic i pes argumentatiu / Analitzar i interpretar textos legals
11	<b>UAO</b>	CAT	D	N	E	S	Dret i direcció d'empreses	Optativa de 2n	Argumentació i retòrica jurídica (en espanyol)	6	Expressar-se amb claredat, rigor lògic i pes argumentatiu / Analitzar i interpretar textos legals
11	<b>UAO</b>	CAT	D	N	E	S	Dret i ciències polítiques	Optativa de 2n	Argumentació i retòrica jurídica (en espanyol)	6	Expressar-se amb claredat, rigor lògic i pes argumentatiu / Analitzar i interpretar textos legals
11	<b>UAO</b>	CAT	D	N	E	S	Dret i criminologia i seguretat	Optativa de 2n	Argumentació i retòrica jurídica (en espanyol)	6	Expressar-se amb claredat, rigor lògic i pes argumentatiu / Analitzar i interpretar textos legals



Núm. d'ordre	Centre universitari	Territori	Dret	Té una assign. espec.?	Idioma	Ir cycle	Grau	Curs	Assignatura	Crèdits	Competències o habilitats que s'hi adquireixen
11 bis	<b>VIU</b>	PV	S	N	E	S	Dret	1r	Oratòria, redacció i argumentació jurídica (en espanyol)	6	Explicar arguments jurídics sòlids / Utilitzar les tècniques d'oratòria
11 bis	<b>VIU</b>	PV	S	S	E	S	Dret	1r	Anglès jurídic I (en espanyol)	6	Ús de l'anglès oral i escrit // [En general:] Domini del llenguatge específic propi de l'àrea d'estudi / Llegir, interpretar i redactar textos i escrits de naturalesa jurídica
11 bis	<b>VIU</b>	PV	S	S	E	S	Dret	2n	Anglès jurídic II (en espanyol)	6	Ús de l'anglès oral i escrit // [En general:] Domini del llenguatge específic propi de l'àrea d'estudi / Llegir, interpretar i redactar textos i escrits de naturalesa jurídica
13	<b>UMH</b>	PV	S	N	E	S	Dret	2n	Psicologia de la comunicació (en espanyol)	4,5	Capacitat de comunicació en llenguatges formals mitjançant l'expressió oral i escrita / Utilitzar les habilitats de comunicació per a expressar-se oralment
13	<b>UMH</b>	PV	S	N	E	N	Dret	Optativa de 4t	Teoria i pràctica de la interpretació jurídica (en espanyol)	4,5	Capacitat de comunicació en llenguatges formals mitjançant l'expressió oral i escrita / Aplicar els principis bàsics d'argumentació jurídica
14	<b>UdL</b>	CAT	S	N	—	—	Dret	—	—	—	—
14 bis	<b>UIB</b>	IB	S	N	—	—	Dret	—	—	—	—
14 ter	<b>UJI</b>	PV	S	N	—	—	Dret	—	—	—	—
17	<b>ESADE</b>	CAT	S	N	—	—	Dret (títol de la URL; en espanyol i en anglès)	—	—	—	—

Núm. d'ordre	Centre universitari	Territori	Dret	Té una assign. espec.?	Idioma	1r cicle	Grau	Curs	Assignatura	Crèdits	Competències o habilitats que s'hi adquireixen
17 bis	<b>URL</b>	CAT	S	N	—	—	Dret (segueix el pla d'estudis d'ESADE; en espanyol i en anglès)	—	—	—	—
17 ter	<b>UA</b>	PV	S	N	—	—	Dret (en espanyol)	—	—	—	—
17 ter	<b>UA</b>	PV	D	N	—	—	Dret i administració i direcció d'empreses (en espanyol)	—	—	—	—
17 ter	<b>UA</b>	PV	D	N	—	—	Dret i criminologia (en espanyol)	—	—	—	—
17 quater	<b>UPVD</b>	CN	S	S	—	—	Dret (totalment en francès)	—	—	—	—
17 quinquies	<b>UNISS</b>	ALG	S	N	—	—	<i>Scienze dei servizi giuridici</i> (totalment en italià)	—	—	—	—
22	<b>UVic-UCC</b>	CAT	N	—	—	—	—	—	—	—	—
22 bis	<b>UPC</b>	CAT	N	—	—	—	—	—	—	—	—

## 7 Annex II: «Classificació dels màsters i postgraus en dret (curs 2015-2016)»

En aquesta taula trobem, ordenades pel volum i la diversitat d'oferta en redacció jurilingüística en els diferents màsters i postgraus en, totes les universitats dels Països Catalans. Les caselles de la segona columna amb fons marronós indiquen on comença l'oferta de cada universitat, i les caselles ataronjades de l'onzena columna denoten els ensenyaments que no s'imparteixen en català.

### LLEGENDA DE LA TAULA

Territori:	CAT, Catalunya; PV, País Valencià; IB, Illes Balears; CN, Catalunya del Nord; AL, l'Alguer
Grau en dret:	S, sí; N, no; A, titulació altra que el màster en advocacia
Assignatura específica:	S, sí; O, optativa; N, no
Idioma en què s'imparteix:	C, català; E, espanyol; A, anglès; F, francès
S'imparteix en el primer cicle:	S, sí; N, no

Núm. d'ordre	Centre universitari	Territori	Advo-cia	Té una assign. espec.?	Idioma	1r any	Màster o postgrau	Curs	Assignatura	Crèdits	Competències o habilitats que s'hi adquireixen
1	<b>UB</b>	CAT	S	S	C	S	Màster d'advocacia	1	Assessorament jurídic	9	Redactar la documentació jurídica derivada de la petició d'assessorament
1	<b>UB</b>	CAT	A	S	C	N	Màster de comunicació especialitzada	Optativa de 2n	Comunicació jurídica	6	Comunicar-se de manera clara i sense ambigüitats / Tenir coneixements pràctics i teòrics sobre la comunicació jurídica en els diferents registres i formats / Dominar els conceptes específics de l'àmbit jurídic i usar amb rigor el llenguatge propi del dret
2	<b>UOC</b>	CAT	S	S	C	S	Màster universitari en advocacia	1	Habilitats tècniques de l'advocat	6	Millorar el discurs oral i escrit / Redactar correctament escrits jurídics / Realitzar amb correcció argumentacions jurídiques orals
3	<b>UAB</b>	CAT	S	S	C	S	Màster universitari d'advocacia	1	Assessoria i redacció de documents jurídics	6	Saber exposar fets, oralment i per escrit

Núm. d'ordre	Centre universitari	Territori	Advocacia	Té una assign. espec.?	Idioma	1r any	Màster o postgrau	Curs	Assignatura	Crèdits	Competències o habilitats que s'hi adquireixen
4	UPF	CAT	S	S	C	S	Màster universitari en advocacia	1	Exercici professional: organització i habilitats	4	Redacció de textos forenses i millora de l'expressió oral a partir d'intervencions en debats i simulacions judicials
4	UPF	CAT	A	O	E	S	Máster avanzado en ciencias jurídicas	1r trimestre	Argumentación jurídica y técnicas de interpretación (en espanyol)	4	«Se pretende que los alumnos profundicen en el estudio y aplicación de la argumentación en general y la relativa a la interpretación del derecho, en particular»
5	URV	CAT	S	S	C	S	Màster en advocacia	1	Pràctica professional i tècniques de comunicació i probatòries	3	Exposar de forma oral i escrita / Desenvolupar destreses i habilitats per a l'elecció de l'estratègia correcta per a la defensa
5 bis	UV	PV	S	S	C	S	Màster en advocacia	1	Exercici professional i organització col·legial	3	Comunicar-se clarament i sense ambigüitats davant de públics especialitzats i no especialitzats / Saber comunicar casos, problemes o situacions, i plantejar i defensar possibles solucions per mitjà de distintes tècniques d'exposició —oral, escrita, presentacions, etc.
7	UdL	CAT	S	S	C	S	Màster universitari en advocacia	1	Tècniques d'informació i comunicació	1	Comunicar-se de manera clara i sense ambigüitats / Saber exposar oralment i per escrit
8	VIU	PV	S	S	C	S	Màster universitari en advocacia i pràctica jurídica	1	Exercici de l'advocacia i deontologia professional (en espanyol)	9	Comunicar-se oralment i per escrit de manera clara i precisa / Saber comunicar les conclusions a públics especialitzats i no especialitzats de manera clara i sense ambigüitats / Adquirir un llenguatge específic propi de l'àrea que estudien
9	UdG	CAT	S	—	—	—	Màster en advocacia	—	—	0	—
9 bis	UIC	CAT	S	—	—	—	Màster universitari en advocacia	—	—	0	—

Núm. d'ordre	Centre universitari	Territori	Advocacia	Té una assign. espec.?	Idioma	1r any	Màster o postgrau	Curs	Assignatura	Crèdits	Competències o habilitats que s'hi adquireixen
9 ter	UJI	PV	S	—	—	—	Màster d'advocacia	—	—	0	—
9 quarter	URL	CAT	S	—	—	—	Màster universitari en advocacia (segueix el pla d'estudis d'ESADE)	—	—	0	—
13	UA	PV	S	N	C	S	Màster universitari en advocacia	1	Tècniques d'oratoria i tècniques d'interrogatori de testimonis (en espanyol)	2	«Saber exponer de forma oral y escrita hechos, y extraer argumentalmente consecuencias jurídicas, en atención al contexto y al destinatario al que vayan dirigidas, de acuerdo en su caso con las modalidades propias de cada ámbito procedimental»
13 bis	UPVD	CN	A	N	F	N	Master en administration publique. Droit et transformations de l'action publique	2	Techniques d'expression orale (en francès)	3	?
15	ESADE	CAT	S	—	—	—	Màster universitari en advocacia (en espanyol)	—	—	0	—
15 bis	UAO	CAT	S	—	—	—	Màster universitari en advocacia (en espanyol)	—	—	0	—

Núm. d'ordre	Centre universitari	Territori	Advocia	Té una assign. espec.?	Idioma	1r any	Màster o postgrau	Curs	Assignatura	Crèdits	Competències o habilitats que s'hi adquireixen
15 ter	UIB	IB	S	—	—	—	Màster universitari en advocacia (en espanyol)	—	—	0	Saber exposar de forma oral i escrita fets, i extreure argumentalment conseqüències jurídiques, en atenció al context i al destinatari al que vagin dirigides, d'acord si escau amb les modalitats pròpies de cada àmbit procedimental («Saber redactar els escrits bàsics de la pràctica forense i organitzar l'exposició de fets i l'argumentació jurídica», en el tríptic publicitari)
15 quater	UMH	PV	S	—	—	—	Màster universitari en advocacia (en espanyol)	—	—	0	—
15 quinques	UNISS	ALG	A	—	—	—	Màster en jurisprudència ( <i>Corso di Laurea Magistrale in Giurisprudenza</i> ) (totalment en italià)	—	—	0	—
20	UdA	AND	N	—	—	—	—	—	—	—	—
20 bis	UPC	CAT	N	—	—	—	—	—	—	—	—
20 ter	UPV	PV	N	—	—	—	—	—	—	—	—
20 quater	UVic-UCC	CAT	N	—	—	—	—	—	—	—	—